

Nejmenší státy Evropy aneb sedm evropských trpaslíků

Miniaturní státy patří k evropským kuriozitám. Jejich rozloha se dá často srovnat s katastrem našich bývalých okresů a počtem obyvatel se sotva vyrovnají středně velkým městům. Až na výjimky (Lucembursko) nevlastní žádné zdroje surovin, nemají armádu, ale protože je ve většině z nich velice benevolentní daňový zákon, docela dobře prosperují. Žijí ze své výjimečnosti, a většinou také pod ochranou daleko větších a mocnějších sousedů.

K sedmi miniaturním evropským státům, seřazeným podle rozlohy území, patří:

- **Lucembursko**
- **Andorra**
- **Malta**
- **Lichtenštejnsko**
- **San Marino**
- **Monako**
- **Vatikán**

Tradičně k nim bývá přiřčlenován i Gibraltar, který však není samostatným státem, ale pouze samosprávnou britskou kolonií.

Ačkoliv mají řadu společných znaků, každý z nich je zároveň něčím výjimečný a zcela jedinečný.

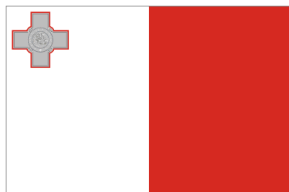
Lucemburské velkovévodství

Obrem mezi trpaslíky. Svou plochou a počtem obyvatel předstihuje všechny ostatní státečky – z celkového počtu všech jejich obyvatel tvoří totiž Lucemburčané 42 % a náleží jim dokonce 72 % území. Ekonomika Lucemburska svým složením odpovídá hospodářství běžných evropských států, velkoknížectví také nežije pod ničí patronací, ale je součástí Beneluxu a základajícím členem Evropské unie. Ročním příjmem na osobu přes 27 000 USD je druhým nejbohatším členem tohoto unikátního minispolečenství.

Andorrské knížectví

Jsou to dvě odlehlá horská údolí v Pyrenejích, která kromě málo produktivního zemědělství živí hlavně bezcelní obchod, prodej známek a cestovní ruch. Ročním příjmem na osobu 11 000 USD jsou sice hluboko pod průměrem, ale i toto horské knížectví má jednu prioritu – na každých 1000 jeho obyvatel ročně přibývá dalších 53 přistěhovalců.

Maltská republika

Je druhým nejlidnatějším státem a třetím největším rozlohou. Toto malé souostroví ve Středozemním moři patřilo k ohniskům starověké středomořské civilizace a často doplácelo na svou strategickou polohu na křižovatce námořních cest. V neoficiálním společenství malých států je Malta nejchudší. Roční příjem na osobu činí 7394 USD (je zhruba 6 x menší než u Lichtenštejnska).

Lichtenštejnské knížectví

Malý alpský státek, prosperuje díky svému švýcarskému patronovi, jemuž v podstatě svěřilo svou zahraniční politiku. Pokud jde o prosperitu, svého ochránce dokonce předstihlo a dnes patří k nejbohatším státům světa, hrubým domácím produktem 49 368 USD jsou Lichtenštejnci nejbohatší národ v Evropě.

Republika San Marino

Je nejstarší a zároveň nejmenší evropskou republikou. Svou samostatnost, hranice a státní zřízení si uchovává od 13. století. Tento státek na strmém kopci Monte Titano zůstal jako jediný stranou sjednocovacího procesu středověké Itálie, rozdrobené na stovky podobných malých městských republik a signorií. Ekonomika San Marina je typickým příkladem hlavních příjmů ministátů – cestovní ruch, prodej známek a bezcelní prodej, hlavně alkoholu a drahých kovů. Ročně San Marino navštíví kolem 3,5 milionu návštěvníků, tedy asi 150 turistů na jednoho domácího obyvatele, ale přesto zůstává republikový příjem pod průměrem malých zemí.

Monacké knížectví

Druhý nejmenší stát Evropy, si své původní území o rozloze 1,49 km² rozšířilo na úkor moře téměř na 2 km², a to závazkou mělkých pobřežních vod. V podstatě je hustě obydleným trojměstím, v němž je namačkáno kolem 32 tisíc obyvatel, což z knížectví činí nejhustěji zalidněný stát Evropy, protože na jeden km² připadá přes 16 000 obyvatel.

Městský stát Vatikán

Oficiálně také nazývaný Svatý stolec, představuje raritu mezi raritami, protože je to vlastně stát ve městě. Svou rozlohou 44 hektarů a asi 1000 stálými obyvateli, žijícími uprostřed Říma, je nejmenším samostatným státem nejen Evropy, ale i světa. Svým vlivem však zasahuje všechny kontinenty a sjednocuje kolem 700 milionů katolíků. Na jeho území se shromáždilo také nesmírné duchovní a kulturní dědictví, a i když Vatikán nezveřejňuje své příjmy, předpokládá se, že je patrně nejbohatším evropským státem v příjmech na hlavu.

Samosprávná britská kolonie Gibraltar

Je to podstatě strmá skála na jižním konci Pyrenejského poloostrova, odnepaměti patří Španělsku. Gibraltar je však britský. Je to jediný pseudostátek, kde stále panuje politické napětí a nesnášenlivost s majoritním španělským sousedem. Současné postavení této skály vyplývá z její historické, a zároveň nesmírně významné strategické polohy. Kdo ovládá Gibraltar, kontroluje spojení mezi Afrikou a Evropou a mezi Středozemním mořem a Atlantským oceánem. K jeho zvláštnostem patří i silná vojenská posádka, a také skupina makaků, jediných divokých opic žijících v Evropě.

Tyto malé státek jsou jakousi historickou reminiscencí na rozdrobenost středověké Evropy, na pomaslou světskou moc katolické církve a na feudální systém vládnutí. Mohou existovat jen proto, že si je moderní, politicky a hospodářsky vyspělá Evropa „pěstuje“, dávajíc tak najevo svou velkorysost k malým a slabým – i když právě tyto malé a slabé státek v ne jednom případě zcela bezostyšně odčerpávají daňovými úniky každoročně miliony eur z národních rozpočtů ostatních evropských států.

Dalším zdrojem příjmů je cestovní ruch, založený právě na jejich zvláštnosti, dále vydávání vlastních poštovních známek, výroba keramiky, prodávané většinou jako suvenýry, a jen v některých případech také vlastní výroba, založená převážně na zhodnocování lidské práce. Pokud jde o roční příjem na hlavu, až na výjimky patří jejich obyvatelé k nejbohatším v Evropě.

Všechny tyto státek, rozptýlené po celé Evropě, existují většinou dlouhá staletí a mají za sebou nejednou i velmi pohnutou historii. Svou samostatnost si udržely někdy obratnou zahraniční politikou a diplomacií, jindy díky své odlehlosti a nedostupnosti, a někdy se na ně při vytváření národních států a sjednocování Evropy jaksí pozapomnělo.

Kdybychom si chtěli pohrát se statistickými čísly, dospěli bychom k velice zajímavým údajům (z roku 1996). Například celková plocha těchto státek a Gibraltaru je 3584 km² a žije v nich 968 760 obyvatel (v Praze asi 1,2 mil.). Roční příjem na každého z nich činil v průměru 21 000 USD včetně Gibraltaru, avšak bez Vatikánu, který své finanční záležitosti nezveřejňuje. Mezi těmito státek bychom našli čtyři konstituční monarchie, dvě republiky, jeden papežský stát a jednu kolonii.

Všechny tyto miniaturní státy jsou vděčným cílem turistických cest, a kdo je chce navštívit, těžko může očekávat nějaké mimořádné dobrodružství. Ale při znalosti jejich historie a zvláštností, je návštěva každého z nich zdánlivou cestou do minulosti Evropy. A už to je, samo o sobě, velkým dobrodružstvím.